

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	8
-----------------	---

ЧАСТИНА I. ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ТЕХНІКА ОПЕРАЦІЙ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Розділ 1. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ: СУТНІСТЬ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ	11
1.1. Сутність зовнішньоекономічної діяльності та зовнішньоекономічних зв'язків	12
1.2. Види, суб'єкти та об'єкти зовнішньоекономічної діяльності	16
1.3. Пріоритети зовнішньої торгівлі на сучасному етапі	19
1.4. Тенденції розвитку зовнішньоекономічної діяльності у світі та в Україні	23
Запитання для самоперевірки	31
Практикум	31
Список використаних джерел	35
Розділ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ	36
2.1. Поняття експортно-імпоротної операції. Класифікація експортно-імпортних операцій згідно з міжнародними стандартами ООН	37
2.2. Техніка здійснення експортних, імпортних, реекспортних і реімпортних операцій. Що не включається до складу товарного експорту-імпорту	41
2.3. Етапи організації зовнішньоторговельних операцій	45
2.4. Показники розвитку та результативності експортно-імпортних операцій	49
Запитання для самоперевірки	52
Практикум	53
Список використаних джерел	57
Розділ 3. ТЕХНІКА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ЗА ФОРМАМИ ТОРГІВЛІ	59
3.1. Техніка зовнішньоекономічних операцій з купівлі-продажу готової продукції на міжнародних ринках	61
3.2. Техніка зовнішньоекономічних операцій з купівлі-продажу продукції в розібраному вигляді	63
3.3. Сутність та особливості проведення операцій з купівлі-продажу комплектного обладнання	64
3.4. Будівництво об'єктів під ключ у міжнародній практиці	65

3.5. Техніка зовнішньоекономічних операцій з купівлі-продажу сировинних товарів	67
3.6. Зовнішньоекономічні операції з купівлі-продажу на біржі	71
3.7. Особливості здійснення зовнішньоекономічних операцій з купівлі-продажу продовольчих товарів і товарів широкого вжитку	79
3.8. Операції з купівлі-продажу об'єктів інтелектуальної власності на міжнародних ринках	81
3.9. Торгівля інжинірингово- консалтинговими послугами в міжнародній практиці	82
Запитання для самоперевірки	83
Практикум	83
Список використаних джерел	86
Розділ 4. ТЕХНІКА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНИХ ОПЕРАЦІЙ ЗА МЕТОДАМИ ТОРГІВЛІ	88
4.1. Зустрічна торгівля, її економічна сутність, особливості та поширення в операціях з купівлі-продажу на міжнародних ринках	89
4.2. Міжнародна виробнича кооперація та її ознаки. Промислове співробітництво	92
4.3. Операції оренди та лізингу в зовнішньоекономічній діяльності	99
Запитання для самоперевірки	102
Практикум	102
Список використаних джерел	108
Розділ 5. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА УПРАВЛІННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	110
5.1. Планування зовнішньоекономічної діяльності. Структура бізнес-планів зовнішньоекономічних проектів	111
5.2. Організація зовнішньоекономічної служби підприємства	118
5.3. Організація та способи пошуку зовнішньоекономічних партнерів	121
5.4. Способи підготовки, укладання й виконання зовнішньоекономічних контрактів, їх структура та зміст	122
5.5. Ціна в зовнішньоекономічних контрактах	125
Запитання для самоперевірки	130
Практикум	130
Список використаних джерел	135
Розділ 6. ТОРГОВО-ПОСЕРЕДНИЦЬКІ ОПЕРАЦІЇ В ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	136
6.1. Посередництво в зовнішньоекономічній діяльності, його переваги й недоліки	137
6.2. Види посередників у зовнішньоекономічній діяльності	140

6.3. Положення посередників на ринку. Категорії посередництва за правом продажу	145
6.4. Посередницька винагорода. Особливості нарахування та виплати винагороди	145
Запитання для самоперевірки	149
Практикум	150
Список використаних джерел	153

ЧАСТИНА II. ОРГАНІЗАЦІЙНІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ ТА ФАКТОРИ СПРИЯННЯ РОЗВИТКУ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розділ 7. ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	154
7.1. Сутність та принципи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності	156
7.2. Державні органи регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні	162
7.3. Законодавство України про зовнішньоекономічну діяльність та етапи його розвитку	167
7.4. Організації сприяння розвитку зовнішньоекономічної діяльності	170
Запитання для самоперевірки	171
Практикум	172
Список використаних джерел	177
Розділ 8. МЕТОДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	178
8.1. Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	180
8.2. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	197
8.3. Валютно-кредитне регулювання зовнішньоекономічної діяльності	200
8.4. Загальнодержавні податки у сфері зовнішньоекономічної діяльності	202
Запитання для самоперевірки	205
Практикум	205
Список використаних джерел	209
Розділ 9. ГАРМОНІЗОВАНА СИСТЕМА ОПИСУ ТА КОДУВАННЯ ТОВАРІВ	210
9.1. Цілі створення й ключові поняття гармонізованої системи опису та кодування товарів	211
9.2. Структура й зміст розділів гармонізованої системи опису та кодування товарів	213

9.3. Розподіл системи на розділи, товарні групи та підпозиції. Змішаний метод кодування товарів	217
9.4. Українська класифікація товарів зовнішньоекономічної діяльності	218
9.5. Особливості декларування товарів в умовах дії різних митних режимів	220
Запитання для самоперевірки	226
Практикум	227
Список використаних джерел	231
Розділ 10. БАЗИСНІ УМОВИ ПОСТАВКИ ТОВАРІВ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	233
10.1. Сутність та класифікація базисних умов поставки товарів у зовнішньоекономічній діяльності	233
10.2. Правила Incoterms 2020. Особливості застосування термінології Incoterms 2020	235
10.3. Зміст базисних умов Incoterms 2020	237
Запитання для самоперевірки	243
Практикум	244
Список використаних джерел	250
Розділ 11. ОРГАНІЗАЦІЯ ПЕРЕВЕЗЕНЬ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	251
11.1. Необхідність використання транспорту в зовнішньоекономічній діяльності	252
11.2. Особливості організації міжнародних перевезень вантажів і пасажирів основними видами транспорту	253
11.3. Транспортне страхування	255
11.4. Механізм проходження вантажів через митний кордон України	258
11.5. Ефективність логістики як фактор сприяння розвитку міжнародних авіаперевезень вантажів і пасажирів	260
Запитання для самоперевірки	267
Практикум	267
Список використаних джерел	270
Розділ 12. МАРКЕТИНГ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	272
12.1. Сутність та умови розвитку маркетингу в зовнішньоекономічній діяльності	273
12.2. Аналіз середовища зовнішньоекономічної діяльності фірми та вибір маркетингової стратегії на зовнішніх ринках	275
12.3. Товарна і марочна політика в зовнішньоекономічній діяльності, напрями її здійснення	285
12.4. Комунікативна політика в зовнішньоекономічній діяльності	290

12.5. Політика розповсюдження товарів у зовнішньоекономічній діяльності	291
Запитання для самоперевірки	293
Практикум	294
Список використаних джерел	298
Розділ 13. ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	299
13.1. Економічний аналіз та ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства	300
13.2. Фактори впливу на ефективність зовнішньоекономічної діяльності підприємства	306
13.3. Методичні засади аналізу та оцінки ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства	308
13.4. Система показників ефективності зовнішньоекономічної діяльності підприємства	311
Запитання для самоперевірки	315
Практикум	315
Список використаних джерел	320
Розділ 14. РИЗИКИ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ЇХ СТРАХУВАННЯ	321
14.1. Сутність, властивості та види ризиків зовнішньоекономічної діяльності	322
14.2. Якісне та кількісне оцінювання ризиків зовнішньоекономічної діяльності	329
14.3. Основні напрями й методи впливу на ступінь ризику зовнішньоекономічної діяльності	336
14.4. Уникнення та компенсація ризиків у зовнішньоекономічній діяльності	338
14.5. Збереження та передача ризиків у зовнішньоекономічній діяльності	342
Запитання для самоперевірки	346
Практикум	347
Список використаних джерел	350
Коротко про автора	351

ПЕРЕДМОВА

Зовнішньоекономічна діяльність є справою досить клопіткою, вимагає детальної проробки та вивчення ринку, визначення потенційних покупців і продавців, установлення зв'язків з ними, проведення переговорів, організації транспортування та вирішення проблем на митниці при перетині державного кордону. Саме тому, якщо належним чином організувати зовнішньоекономічну діяльність, підприємство, що володіє конкурентноздатним товаром, зможе з успіхом реалізувати його на зовнішньому ринку. Водночас для ведення активної роботи виникає необхідність у залученні відповідних фахівців, посередницьких структур або ж у створенні на підприємстві відділу чи служби зовнішньої торгівлі, які б і займалися даними питаннями.

У зовнішньоекономічній сфері основними об'єктами комерційних операцій виступають матеріальна продукція й послуги, включно з результатами виробничого й науково-технічного співробітництва, яке набирає при обміні вартості. Потрібно пам'ятати, що міжнародні комерційні операції, хоч і підпорядковуються нормам національного права, відрізняються своїми правилами, нормами й традиціями від угод усередині країни, зокрема тим, що вони регулюються також і міжнародними нормативними актами. Саме тому потрібно дуже детально продумувати кожен крок, вивчити уважно всі документи та процедури, пов'язані із зовнішньою торгівлею.

Даний навчальний посібник вирізняє його міждисциплінарний характер, що реалізує головне завдання підготовки фахівців сьогодення – формування широкого світогляду та практичного досвіду аналізу великої кількості ситуацій і масивів різномірної інформації для розробки й реалізації управлінських рішень під час виходу підприємств на зовнішні ринки. Матеріали книги спираються на вихідні методологічні положення суміжних економічних й управлінських дисциплін, зокрема макро- та мікроекономіки, міжнародних економічних відносин, економічного аналізу, маркетингу, менеджменту організацій, управління

ризиками, національної економіки, глобальної економіки тощо. Це дозволяє системно підійти до вивчення основ організації зовнішньоекономічної діяльності.

Структура посібника містить дві частини, які охоплюють наступні логічно взаємопов'язані розділи.

Частина 1. Загальні засади організації та техніка операцій у зовнішньоекономічній діяльності.

1. Зовнішньоекономічна діяльність: сутність та тенденції розвитку.
2. Організація експортно-імпортних операцій.
3. Техніка зовнішньоекономічних операцій за формами торгівлі.
4. Техніка зовнішньоекономічних операцій за методами торгівлі.
5. Організація та управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства.
6. Торгово-посередницькі операції у зовнішньоекономічній діяльності.

Частина 2. Організаційні засади регулювання та фактори сприяння розвитку зовнішньоекономічної діяльності.

7. Державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
8. Методи державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
9. Гармонізована система опису та кодування товарів.
10. Базисні умови поставки товарів у зовнішньоекономічній діяльності.
11. Організація перевезень у зовнішньоекономічній діяльності.
12. Маркетинг у зовнішньоекономічній діяльності.
13. Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності підприємства.
14. Ризики у зовнішньоекономічній діяльності та їх страхування.

Розроблені розділи книги покликані вирішити низку цільових завдань під час роботи з ними: сформувати цілісну уяву про процеси у сфері організації зовнішньоекономічної діяльності; надати розуміння сутності зовнішньоекономічної діяльності підприємства, цілей, мотивів і передумов її виникнення, правового та економічного середовища розвитку; сприяти усвідомленню економічної природи комерційних операцій на зовнішніх ринках; забезпечити вивчення принципів

укладання та виконання зовнішньоекономічних контрактів; прищеплення вміння з техніки здійснення зовнішньоекономічних операцій; отримання навичок проведення економічного аналізу зовнішньоекономічної діяльності підприємства, визначення її ефективності.

Відзначимо, що до кожного розділу додається перелік ключових понять, словник термінів, законодавчо-нормативна база, перелік питань для самоперевірки, навчальний практикум, список використаних джерел. Наявність поряд з теоретичним матеріалом навчальних тестів і практичних або ситуаційних завдань дає змогу закріпити у студентів знання про термінологічний апарат, базові категорії та систему показників, що подаються при викладі лекційного матеріалу.

Книга призначена як для студентів економічних спеціальностей, аспірантів, так і для викладачів, працівників бізнес-структур, інших зацікавлених осіб, які виявляють інтерес до питань організації зовнішньоекономічної діяльності. Даний навчальний посібник переконливо доводить реальну можливість вирішення концептуальних і методологічних проблем при підготовці висококваліфікованих фахівців усіх рівнів у закладах вищої освіти України.

ЧАСТИНА I

ЗАГАЛЬНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ТЕХНІКА ОПЕРАЦІЙ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Розділ 1

ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ: СУТНІСТЬ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ

- 1.1. Сутність зовнішньоекономічної діяльності та зовнішньоекономічних зв'язків.
- 1.2. Види, суб'єкти та об'єкти зовнішньоекономічної діяльності.
- 1.3. Пріоритети зовнішньої торгівлі на сучасному етапі.
- 1.4. Тенденції розвитку зовнішньої діяльності у світі та в Україні.

Ключові поняття

- » *Зовнішньоекономічна діяльність*
- » *Зовнішньоекономічні зв'язки*
- » *Зовнішня торгівля*
- » *Розвиток зовнішньоекономічної діяльності*
- » *Тенденції розвитку зовнішньоекономічної діяльності*

Нормативна база

 Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» від 16.04.1991 № 959-ХІІ. Відомості Верховної Ради УРСР, 1991, № 29, ст. 377, зі змінами та доповненнями.